N^ER 83. z Warszawy R. 1795.
d. 20. Paźdz: we Wtorek.

KORRESPONDENT
WARSZAWSKI y ZAGRANICZNY.

z Warszawy.

BUXHEWDEN Generał Major &c.

Odebrawszy od Główney Kommissyi Prowiantskiey doniesienie, iż taż Kaucyą przez JW. *Borzęckiego* Podstolica Kor: za niezawodne dotrzymanie Kontraktu z Kommissyą Prowiantską o dostawienie dla woyska Rossyiskiego Mąki i Krup z W. *Jankowskim* Szambel: J. K. Mci zawartego, a dawniey temuż JW. *Borzęckiemu* wydała, żadney pretensyi do rzeczonego JW. *Borzęckiego* nie ma. Rezolucyą moią do Sądow i Kancellaryow Ziemsk: pod dniem 11. Września roku bieżącego wydaną, nieprzyimowanie żadnych Tranzakcyi na przedaż, Roboracyi, Oblat, Skryptow, Dóbr JW. *Borzęckiego* dotyczących, a to aż do uskutecznienia warunkow zawartego Kontraktu zalecaiącą cofam, przyimowanie wszelkich Tranzakcyi na Dobra JW. *Borzęckiego*, iako od teyże Kaucyi wolne, Kancellaryom Ziemskim dozwalam, i takową Rezolucyą w Gazetach kraiowych umieszczoną mieć chcę. Dan w Warszawie d. 16. 8bris 1795. Podpisano.

(L. S.) *Buxhewden.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

A N G L I A.

Z Londynu d. 2. Października. Dway Francuzcy Kommissarze Ludwik *Monneron*, i Stefan

Franciszek *Sernvent* z *Calais* przybyli do *Dover.* Mówią oni w prawdzie, że ich Konwencya Narodowa posłała do Anglii dla Negocyacyi względem wymiany niewolnikow : atoli w noszą tu niektórzy, i podchlebiaią sobie, że maią w zleceniu traktować o pokoy. Nawet liczne iuż poczynione są zakłady, a mianowicie w Domie gościnnym *Loyds*, że przed zaczęciem roku przyszłego między Francyą i Anglią zawarty będzie pokoy.

Wspomniony Francuzki Obywatel *Monneron* wielu ma przyiacioł, i znaiomych w Anglii, gdyż przed Rewolucyą naywaźnieysze interessa handlowe w kraiu naszym sprawował. Jak tylko ci Kommissarze przybyli do *Dover*, zaraz umyślnego do Xcia *Portland* po paszport i pozwolenie iechania do Londynu posłano.

Flotta Rossyiska bierze znowu świeży prowiant, i wkrótce popłynie na połnocne morze, gdzie się złączywszy z Admirałem *Pringle*, krążyć będzie około Hollenderskich brzegow.

Na wyspie *Houat*, gdzie 28. tylko iest mieszkalnych domow, zaraźliwe choroby mocno panowały, z których wielu znacznych Officerow Emigrantskich, iako też i z korpusu Szouanow powymierało. Pozostałe tam Dywizye Emigrantskie na pamiątkę pobitych Royalistow około *Quiberonu* chorągwie swe Florą załobną przepasały.

Listy z pułnocney Ameryki zapewniaią, że wielka nienawiść przeciwko Anglikom pomiędzy tamecznemi panuie mieszkańcami. Co rok oni pamiątkę obchodzą zwycięztw odniesionych w czasie ostatniey Rewolucyi nad Anglikami. W tym roku pod czas takowych dni uroczystości, złączona była w ich zgromadzeniach Francuzka chorągiew z Amerykańską, do których teraz iest dodana i Hollenderska.

Doszły nas wiadomości, że we wszystkich osadach wschodnio-Indyiskiey naszey Kompanii

na brzegach *Malabaru* i *Coromandelu* bardzo znaczne czynią się przygotowania do nowey wyprawy przeciwko Hollendrom, i że iuż Flottę z licznemi woyskami w *Madras* wyporządzono końcem opanowania wyspy *Ceylanu*, i innych Hollenderskich osad, a mianowicie *Batawii* pięknego Miasta na wyspie *Jawa* leżącego.

Wielu Ministrow Stanu porozieżdzało się na wieś, lecz maią niezwłocznie przybyć na wielką Radę, która, iak mówią nayosobliwiey z przyczyny Francuzkich przybycia nowych Kommissarzy ma nastąpić. Tym czasem przybycie Francuzkich Kommissarzy przymusiło na prędce Ministrow tu rezyduiących do złożenia kilkokrotnych rad gabinetowych po kilka godzin trwaiących, na których Pan *Pitt* był przytomny.

Gdy żądał Pan *Monneron*, aby wolno było przybyć do Londynu, odpowiedziano; iż ieśli do żadnych innych sprawowania interessow nie iest umocowany, iak do interessow tyczących się wymiany niewolnikow, tedy to nie wyciąga tak rychłego pośpiechu. A gdy oznaymił Pan *Monneron*, że ma i inne proiekta uczynić Ministrom, odpowiedziano aby się ieszcze kilka dni zatrzymał w *Dover* pod dozorem Kommendanta, póki się względem tego nie namyśli Rada.

Mimo przezorności, którey Rząd nasz względem innych Potencyi zagranicznych używać musi, co do przyięcia Kommissarza od Konwencyi Narodowey, nie wątpią, że Pan *Monneron* otrzyma pozwolenie przybyć do Londynu, albolitéż umocowany od tuteyszego Rządu wysłany będzie Minister do *Dover*. Partya oppozycyina mocno iest nieukontentowana z takowey przewłoki, i zapewne daleko się mocniey obruszy, ieśliby zgoła tego Poselstwa nie przyięto. Domyślaią się taiemnicy zlecenia Pana *Monneron* (iakoby w celu było bez kondycyonalnego zawarcia Pokoiu.)

Wczora iako w dniu, w którym się Parlament podług ostatniey limity miał zgromadzić, odroczenie przez Królewską Kommissyą na dzień 29. odłożone zostało. Użyci do tego byli W. Kanclerz Angielski, tudzież Lordowie *Hawkesbury* i *Malmesbury*. Orator niższey izby z niektóremi Członkami przytomny był na tym akcie.

Między różnemi obserwacyami, które Kapitan *Vancouver* w czasie swey podroży uczynił, okazuie się, iż połnocney zachodniey drogi do Indyi nie ma i być nie może.

Ostatniego Wtorku Miasto Londyn odprawiło roczną elekcyą swych osob Magistratowych, i niektórych Cywilnych Urzędnikow. *Alderman Curtis* został Lordem Mairem Londynu, a PP. *Richard Clode*, i *John Leptrop* Sheriffami.

Lord *Spencer* z podroży swey, gdzie i Flotę Rossyiską oglądał, znowu tu powrócił.

Żądanie Admirała *Hotham*, aby wolno mu było złożyć kommendę na morzu śrzodziemnym, iest przyięte, i Admirał *Jervis* następcą iego mianowany.

List z *Bengalu* pod datą 2. Januarii donosi, że *Tippo Saip* w 3,000. Kawaleryi, i 20,000. Infanteryi w *Carnatic* napadł na nasze kraie, i złączył się przeciwko nam z Maratami.

Minister nasz w Filadelfii rezyduiący Pan *Hammond* powrócił wczora z ratyfikacyą między W. Brytanią i Ameryką zawartego Traktatu.

FRANCYA.

Z Paryża d. 6. Października. Konwencya od czasu rozpoczętych zwłaszcza rozruchow dnia 24. t. m. w ogrodzie *Palais Royal* znowu była w niebespieczeństwie naywiększym, iednak wszystkie dotąd zamachy Malkontentow bardziey straszne były, niźli skuteczne, iako się z następuiącego okazuie opisu:

Na sessyi dnia 25. *Lesage* przeczytał adress do Paryżanow: „Zezwolicież na to, aby intry„gantow i facyendarzow banda wzniecała Oby„watelską woynę? Cóż to są za ludzie, którzy „tyle czynią rozruchow? A wszakci to oni „Obywatelow przeciw Obywatelom pobudzaią. „Oni chcą Rząd zniszczyć, i Konwencyą Naro„dową rozproszyć. Jakże? w pośrzod was te pso„ty szkarad mogą być dopełnione? Przestańcie „słuchać tych potwor, które iedynie ruiny Oy„czyzny i tego Miasta żądaią. Jeśli zniknie Kon„wencya wpośrzod waszych murow, cała pewnie „Francya rachunku żądać od was będzie za krew „niewinnie przelaną. Ten adress od Konwencyi dekretowany.

Daley postanowiła Konwencya, że Obywatele Paryzcy za bespieczeństwo Reprezentantow są w odpowiedzi, i że ieśliby iaki zamach przeciw Osobom iey popełniono, tedy Ciało prawodawcze i Dyrektoryat wykonawczy udadzą się do *Chalons* nad *Marną*, a Korpusa Republikańskie maią się rządzić podług wielkiego Prawa Policyinego, aby w nadarzonych przypadkach pospieszyły Konwencyi na pomoc. Te adressa i dekreta natychmiast poprzybiiane, i do Departamentow i Armii rozesłane będą. Solwowano sesyą na iutro na godzinę 2.

Na sessyi dnia 26. w adressie od różnych Osob Konwencya była zapraszana, iżby Paryż opuściła, ponieważ iey tam iest niebespieczno. Przeczytany został potym Dekret nakazuiący aresztować wszystkich, którzyby podżegali do rabunkow i mordow. Postanowiono także, aby Process obwinionych *Pache* i *Bouchotte* przyspieszyć. Toż dekretowała Konwencya, aby każdy Członek Deklaracyą swego maiątku iaki miał przedtym, a iaki teraz posiada uczynił. Te Deklaracye maią być rozesłane po Departamentach, i ludowi podane do censury.

Stanął także Dekret, iż adressa do Paryżanow ze wszelką uroczystością od Administratorow tamecznych Departamentow publicznie ogłoszone być maią. Daley: że ci officerowie, którzyby innych rozkazow słuchali, a nie od Reprezentantow ludu prawem naznaczonych, iako winowaycy przeciw publiczney ſpokoyności ukarani będą, Ponowiono oraz urządzenie, aby młodzież pierwszey rekwizycyi (którey przypisuią takowe rozruchy) natychmiast udała się do Armiow.

Na ſessyi wieczorney dnia 26. ponieważ intryganci w pierwiastkowych Zgromadzeniach lud zwieść ieszcze chcieli, i dla tego ſwe adressa wydawali; Dekretowano: że te Osoby, które w zgromadzeniach pierwiastkowych iakowe postanowienia dekretuią, lub podpisywać ważą się, nienależą do korpusu elektorow, równie też i ci, którzy takowe postanowienia obwołuią, iako winowaycy przeciwko publiczney ſpokoyności karani być maią.

Na doniesienie *Merlina*, że różne Sekcye centralną Deputacyą ustanowiły, i że wydaią Dekreta na aresztowanie Obywatełow, dekretowała Konwencya, aby przełożeni więzień żadnego Obywatela iako niewolnika nieprzyimowali; któryby nie był od Deputacyi aresztowany. O godzinie 4. z rana ſeſsya ſolwowana.

Na ſeſsyi dnia 27. doniesiono, że w *Sables d'Olonne* Kuryera aresztowano wysłanego od *Charetta* do Paryża, gdzie z wielą ma porozumienie, W iednym liście przeiętym wyraża, iż w Paryżu kontra-Rewolucya dopełnić się musi. W czasie takowego doniesienia oznaymiono, że Centralna Deputacya intrygantow exystuie w Paryżu, która zawichrzenia robi, i podżega bunty. ale Deputacya Beſpieczeństwa zna iuż takowe Członki. Przeszły Markis *Montrelard*, który w Pałacu *Royal* ładunki rozdzielał, areszto-

wany. Był wniosek, aby wtzystkich Szouanow roztrzelano, którzyby w Paryżu aresztowani zostali, wszakże ten proiekt nie przeszedł, ponieważ uważano go być rewolucyinym.

Na Sessyi dnia 28. Sekretarz czytał drugi raz Dekret obowiązujący Deputowanych do zdania rachunku maiątku swego, iaki mieli przedtym i iaki teraz posiadaią. Sprzeciwił się temu Villars, utrzymywał zaś Bentabolle. W pośrzód sporow, ozwał się Lanjuinais, iż dowodnie okazano, że takowy Dekret iest kamieniem probierskim waszey cnoty i niezawodnym zwierciadłem okazuiącym, iakim kto był i iakim dziś iest. Sądzę, przeto, iż wiele ztąd wyniknąć może złych wypadkow. Przeto niebespieczny ten iest proiekt i wcale przeciwny polityce. Ja zaś uważam, rzekł Charlier, iż ten Dekret nie ma zamiaru wynaleść niecnotliwych, bo żadnego nie ma w Konwencyi (oklaski) ale przeświadczy tylko Royalistow i zamknie ich gębę, którzy mówią, iż są tacy pomiędzy nami. Konwencya przyięła Dekret.

Sekcya Montblanc żąda bydź przypuszczoną do kratek. Lehardy oświadcza, iż mocą Konstytucyi, Konwencya niepowinna gromadnych Petycyonistow słuchać, Dekretowano. — Trybuny rozlegaią się od oklaskow. Delville żąda, aby Prawo Konstytucyine zachowano, które zabrania dawać znaki, tak radości, iako i nie ukontentowania. Trybuny znowu daią oklaski, a Konwencya przystępuie do dziennego porządku na fundamencie, że Dekret Konstytucyiny to przepisał.

Genissieux wniosł dawne prawo względem Policyi, także i obrządkow czci Boskiey z niektóremi nowemi artykułami, zostaie przyięte.

Talot zaczął mówić przeciw Szouanom, którzy podług iego zdania liczni są w Paryżu i nawet wkradaią się do Konwencyi. Żąda, aby

ustanowić Radę woienną, którąby ich osądziła i w Palais Royal roztrzelać kazała. Trybuny przyimuią takowe prawidło Rewolucyi znaywiększym oklaskiem.

Tallien zgadza się także na to, iż wielka liczba Szouanow znayduie się w Paryżu. Otrzymał on tę wiadomość od Officera armii Cherbourg, który ich więcey niż 40. poznał. Chce więc, aby ich wyśledzono i wzięto w areszt, wszakże, aby podług prawa osądzeni zostali. Żądał przeto, aby proiekt Talota odesłany został do Deputacyi. Legendre dopraszał się o porządek dzienny, a Konwencya przystąpiła.

Na Sefsyi dnia 29. Prezydent fądu krymimalnego Departamentow Eure i Loire doniosł, że Pache, Bouchotte, Audouin, Jourdeuil, Clemence, Marchand, Heron, Rofsignol i Hafsenfraz żądaią, aby podług nowey Konstytucyi byli fądzeni. Tenże Prezydent uprasza, aby przepisała Konwencya fądowi, co ma czynić i oznaymuie razem, iż przeciwko wielu oskarżonym, żadnych fądowych dowodow ieszcze nieprzysłano. Ten interefs do Deputacyi prawodawczey odesłany.

Imieniem Deputacyi ocalenia, donosi Letourneur z Departamentu Manche, że Austryacko-Sardyńska armia, gdy attakowała nasze prawe skrzydło, utraciła więcey 500. w zabitych, a 400. rannych i silnie odpartą zostałą przez woyska Republikantskie. Armia Sambre i Mozy mówił dalej, nieustaie w fwych zwycięztwach. Moguncya zupełnie opasana (powszechna radość) Nieprzyiaciele z Wisbaden ustąpili. Generał Kleber, aż pod pallisady podstąpił rekognoskuiąc Castel. Kray Nafsauski, w którym część woysk naszych stoi, przyrzeka dostarczyć wszelkich potrzeb. W Manheimie zabrali nasi 371. armat, częścio polowych, częścio wielkiego kalibru do

oblężenia, nadto, 3,640. cetnarow prochu, 122. tysięcy kul, 5,000. bomb, 2,000. haubic i 43,000 granatow.

Prezydent oświadcza, że mu Obywatel podał do rąk papier, na którym na wierzchu napisano, „Oświadczenie większości zgromadzeń pierwiastkowych Paryzkich, z podpisem: Kommissarze zgromadzeń pierwiastkowych Paryzkich. Konwencya Dekretowała, iżby to pismo nie było czytane.

Na Sefsyi dnia 30. Merlin de Douay obwinia Journal pod tytułem: Posłaniec wieczorny, który zmyślił, iakoby Anglicy dnia 15. w Carnac wylądowali, i imieniem Deputacyi ocalenia zaprzecza tey wiadomości. Tę fprawę odesłano do Deputacyi bespieczeństwa.

Wniosł zatym Merlin proiekt dekretu, względem złączenia Belgium z Francyą. Armand fprzeciwił się takowemu proiektowi fądząc, iż to posłuży do przedłużenia woyny, gdyż zawsze będzie (mówił) Belgium iabłkiem niezgody. Echassieux wotował za Dekretem. Powszechne dano mu oklaski. Lesage toż famo doradzał, co i Armand. Jeszcze nieprzyszedł, powiada, czas wykonywać takowe układy. A przywodząc nieszczęścia, iakie się nadarzyły w czasie pierwszego złączenia Belgium z Francyą, okazywał, iż ten postępek był naywiększym do Terroryzmu powodem. Te i tym podobne remonstracye wzbudziły wielki hałas, nawet żądano, aby Lesage fpędzony był z trybunu. Tallien obronił go, przyrzekłszy zbić iego dowody, Lasage w dalszym głosie żądał, aby roztrząśnienie tego interefsu zostawiono ciału prawodawczemu. Spór odłożony do iutra.

Na Sefsyi dnia 1. Października. Po długich fporach, nakoniec złączenie Belgium i kraiu Leodyiskiego w pośrzód nayżywszych oklaskow zostało dekretowane. Kraie zaś te zostaną podzie-

lone na 9. Departamentow, iak iuż doniesiono.

W daszym ciągu Sefsyi, czytane zostały listy od posłanych do Charrres Deputowanych. Ci donoszą, iż 6. Szefow ostatniey Rewolucyi aresztowano.

Zgromadzenie pierwiastkowe Sekcyi *Roule* iednomyślnie następną wykonało przysięgę. „Przysięgamy w nayuroczystszy fposob nigdy „nie cierpieć Despotyzmu pod iakąkolwiek po„stacią ten mógłby być nam proponowany. Po„przysięgamy wieczną tym woynę, ktorzyby chcieli znowu fystemę postrachu wprowadzić, i „okropnym Teatrem fzafotów przerażać oczy i „ferca prawdziwych Republikanow, Przysięgamy „opierać się wszelkim rozkazom aresztu, gdyby „wydane były na Obywatelow za ich zdania na „zgromadzeniach pierwiastkowych oświadczone. „Przysięgamy nieuznawać nigdzie w żaden fpo„fob Rządu Rewolucyinego, albo tymczasowego. „Przysięgamy, iż żadnemu Prawu przeciwne „działania dopuszczone nie będą. Przysięgamy „poddanie się woli Francuzow, gdy ta bez przy„musu i prawnie okazaną, i publikowaną zosta„nie. Zaprzysięgamy wszystkim Rycerzom na„szych zwycięzkich woysk wieczną wdzięczność. „Przysięgamy nieprzebłaganą utrzymywać nie„nawiść ku wszystkim, ktorzy ręce fwe krwią „niewinnych zbroczyli, albo zabrali iakie łupy „z ofiar niefzczęśliwych bezwinnie potraconych, „albo złupili własność prywatnych, lub zmarno„trawili dochody publiczne. Okrutne prawo 17. „Września 2go Roku Rzpltey tyczące się po„deyrzanych osob, i krwawą Xiążkę pod tytułem: „Rząd Rewolucyiny poddaiemy przeklęctwu wfzy„stkich Narodow, i następney potomności.

Z *Vannes* pod datą 21. Września donoszą, że przeciwne wiatry dotychczas przeszkadzały Flocie Angielskiey w iey operacyach.

Sekcya Pantheonu postanowiła przysięgą zobowiązać swych Elektorow do nieobrania żadnego z teraźnieyszych Deputowanych do przyszłego prawodawstwa.

Z *Nizza* donoszą pod datą 18. Września, że tam 2. Angielskie liniowe okręta, i 4. Fregatty okazały się z wywieszoną Francuzką Banderą dla zwiedzenia okrętow w tameecznym porcie. Skoro postrzeżono tę zdradę, natychmiast potężny ogień wybuchnął z Batteryow portu, i przymusił Anglikow do prętkiey retyrady.

Deputacya Ocalenia wydała pismo na pochwałę naszey Armii *Sambre* i *Mozy*, z przyczyny prędkiego iey w pośrzod zwycięstw posuwania się w okolice Frankfurtu i Moguncyi. Na drodze z Wetzlar do Frankfurtu zdobyły woyska nasze między innemi rzeczoma, znaczny transport moderunkow, 10,000. racyi chleba, i bardzo wiele furażu.

Na wyspie *Belle-Isle* znayduie się nasz Garnizon od 7,000. ludzi, który na obronę tey wyspy przeciwko wszelkim zamachom Angielskim iest więcey niż dostatecznym.

Twierdzą, że *Semonville*, *Maret*, y *Beurnonville*, i 4ch przez *Dumouriera* wydanych Austryi Deputowanych przybyło do *Bazylei*, gdzie tylko na przybycie Królewny oczekuią, aby powrócić mogli do Francyi.

Z *Brest* pod datą 22. Września donoszą, że Angielska Szalupa z Furażem przeznaczona do *Quiberonu*, przy wyspie *Saintes* rozbiła się, i większa część ludzi zatonęła.

Twierdzą, że Rada wykonawcza już iest ułożona. Mianuią do woiennych interessow Obywatela *Segur*, do Marynarstwa *Fleurieu*, do wewnętrznych czynności *Rochambeau*. do sprawiedliwości *Boissy d'Anglas*, do skarbowych interessow *Cauteulx de Conteleu*, a do relacyi zagranicznych *Barthelemy*.

HOLLANDYA.

Z Hagi d. 3. *Października.* Urządzenie względem duchownych w Belgium, posłane iest Konwencyi do Paryża, dla roztrząśnienia. Opactwa, klasztory, Biskupstwa i Arcy-Biskupstwa, maią być pokafsowane, a osoby duchownych maią roczną mieć pensyą, która iest wyższa trzecią częścią nad pensyą od Jozefa II. wyznaczoną. Wszystkie dobra duchownych, na hyppothekę pieniędzy Republikantskich zakupione być maią.

NIEMCY.

Z Wiednia d. 24. *Września.* Morowa zaraza nieprzestaie fzerzyć się w okolicach Peterwaradynu w Węgrzech. Nawet listy niektóre głoszą, iż się ukazała w mieście Piąciu Kościołow (Fünfkirchen.)

Przybył tu Kommendor de Crufsel z Verony, który miał wzleceniu prosić Cesarza, iżby Marya Terefsa Królewna, po fwey zamianie mogła być do Rzymu odesłana do fwych Ciotek, ale Cesarz przeciwną dał rezolucyą.

Z Wetzlar d. 30. *Września.* W Aschaffenburg i Dettigen, mocno się okopuią Austryacy. Dowiaduiemy się, iż Frankfurt na rekwizycyą Francuzow dnia 26. dostawił 44,000. funtow chleba, żądaną ilośc słomy i siana, a to za przyrzeczoną opłatą gotowemi pieniędzmi. Podobnie także i Austryacy, którzy stoią w domu Saskim rekwirowali, miasto posłało im nieco piwa, wódki i innych żywności. Do Seligenstad i Steinheim Prusacy wmaszerowali.

Z Carlsruhe d. 2. *Października.* Wczora wieczorem przybył tu Hrabia Wurmser i natychmiast przez Durlach i Bruchsal znowu do Heidelberg odiechał. Od 15,000. do 17,000. ludzi przybyło z armii w Renie wyższym stoiącey, którzy obozem stanęli między Carlsruhe i Rastad dla wzmocnienia armii w okolicy Manheimu i Heidelberga. Wczora po południu w

Knielingen ztąd o milę; 50. Francuzkich niewolnikow zamieniono za tyleż Austryakow. Od dnia wczorayszego iest tu wiadomość, że Nadworna Rada woienna w Wiedniu do wszystkich kommenderuiąch Generałow Cesarskich przysłała rozkaz, aby od czasu teraźnieyszego w swych operacyach woyskowych czynili podług zdania swego, nie czekaiąc dalszych ordynansów z Wiednia, względem każdego szczególnego wypadku.

Podług doniesień z Bruchsal, Austryacy wszystkich żołnierzy Palatyńskich dyzarmowali, i w tyle swey armii postawili dla tego, iż między wielą Officerami znalezione są papiery, które wspolnictwo z nieprzyiacielem oznaczały.

Z Hannowerskiego d. 5. Października. Pewną iest rzeczą, że Elektor Brunświcki Kontyngensu swego, który dotychczas zastępowany był pieniędzmi z strony tego Elektora, a w istocie woyskami Austryackimi był utrzymywany, z końcem Września zupełnie zaprzestał dostawować.

Z Frankfurtu d. 6. Paździer: Przybył tu dnia 29. Września Francuzki Reprezentant ludu Merlin de Thionville, z niektóremi Officerami Francuzkiemi. Stanął w domie gościnnym pod białym Łabędziem, i natychmiast kazał pierwszych kupcow prosić do siebie na obiad. Oprócz tego nie mało tu iest Francuzkich Officerow i Huzarow, którzy się bardzo grzecznie z Obywatelami obchodzą. Lubo w umowie dnia 17. Marca wyraźnie warowano, aby przechod przez Frankfurt woyskom Francuzkim był wolny, atoli Xże Hohenlohe wyrobił u Francuzkiey Generalności, że się trans-marsze niedzieią. Francuzcy Generałowie Hatry i Lefebure wizytowali w tych dniach Xcia Wilhelma Brunświckiego, są oni oba Alsacyanie, i bardzo grzeczni ludzie. Gdy Generałowi Lefebure doniesiono, że iego żołnierze wpobliższey wsi excessa popełniaią, wsiadł niezwłocznie na koń, i zapobiegł dalszym nieprzy-

zwoitościom. Kawalerya Francuzka bardzo w dobrym iest stanie, Grenadyerowie przystoyni są i tak dobrze przybrani, iak ciężka Infanterya, w lekkiey tylko Infanteryi, znayduią się fuknie róźnego koloru. Mówią, że Xże Würtemberski zawarł iuż pokoy z Francyą, i że Szwabski Cyrkuł przynaymniey poczęści w tym pokoiu iest zawarty.

Xże Elektor Saski cofnął iuż fwóy kontyngens i dywizye niektóre tędy iuż maszerowały do Saxonii. Głoszą także, że Xiąże Biskup Würzburski fwóy kontyngens zwrócił od armii Rzeszy.

To pewna, mówi iedno pismo z Frakfurtu datowane 21. iż wielu zwłaszcza duchownych Xiążąt Rzeszy, chciałoby z Francuzkim Posłem Barthelemy w Bazylei weyść w negocyacye, ale ich propozycye niebyły słuchane. Jakoż Francuzi naymniey dbaią o te Stany Rzeszy, które nie wiele przyczynić się mogą do ogólności pokoiu. Tym czasem inne coś więcey znaczące Państwa iedne po drugich, podług fwego upodobania wchodzą w negocyacye pokoiu, nietroszcząc się bynaymniey o Rzeszą Niemiecką, gdyż harmonia tych Stanow zupełnie znikła, a to w naykrytycznieyszych dla Państwa Niemieckiego czasach.

Rossyiski Poseł Hrabia Romanzow, odiechał do Peterzburga.

Z Wisbaden d. 7. Października. Miasto nasze, które do tychczas było mieyscem ukontentowania, od nieiakiego czasu zostało teatrem fmutku i bolesci. General Jourdan założył tu głó wną kwaterę. Różne kościoły i domy, iako też 40. łazien iest napełnionych rannemi. Liczą ich do 1,200. Każdy Obywatel, musi dostawić po dwa funty fzarpii. Bitwa w okolicy Castel dnia 2. musiała być barzo żwawa, gdyż w Niedzielę przeszłą od 4. do 500, niepogrzebionych ciał leżało. Posłano trębacza do Castel, aby wolno było po-

grześć pobitych, ale Officer Węgierski tam kommenderuiący odpowiedział, że nie ma ordynansu dawać pozwolenia, i oświadczył, że nikogo ocalać nie będzie, kto się tylko zbliży do zabitych. Zawczora w wieczor o godzinie 9. cała armia stała pod bronią, wszakże niewiadomo z iakiey przyczyny.

Z Maynstromu d. 8. Paździer: Pismo publiczne pod artykułem z Bazylei donosi, że Poseł Angielski Xciu Condé oświadczył, iż dla armii Emigrantskiey żołd od 1go Listopada dawany nie będzie, ieśli ta do tychczas Renu nieprzebyła. A choć różne zaszły na przeciw temu remonstracye, atoli Poseł Angielski nieodstąpił od takowego oświadczenia.

Z Coblentz d. 28. Września. Pozycya barzo wielkiey wagi nazwana *Thal*, w bliskości *Ehrenbreitstein* leżąca, którą nieprzyiaciele mocno bronili, przez kapitulacyą poddała się Francuzom. Oto są pryncypalne artykuły między Generałem *Marceau*, i Kommendantem *Ehrenbreitstein* fortecy.

1.) Francuzi obeymą część mieysca *Thal*, które się ciągnie aż do fosy, przez którą wszystkie budowy Elektora Trewirskiego są oddzielone.

2.) Część druga zewnętrznych portow zostanie ieszcze należąca do *Ehrenbreitstein.*

3.) Wszystkie porty zamknięte będą.

4.) Kommendant fortecy *Ehrenbreitstein* obowiązuie się żadnych nie czynić przeszkod ani na drodze prowadzącey do *Pfaffendorf*, ani przeyściu przez Ren.

A zatym Francuzi osadzili *Thal*, i otworzyli sobie kommunikacyą między tą pozycyą i *Coblentz.*

Wczora zaczęli Republikanie sypać reduty na górze nazwaney *Petersberg*. Mimo częste z fortecy dawanie ognia, znacznie iuż roboty na tey wysokości są do zakończenia zbliżone.

Z Ratyzbony d. 30. *Września.* Zawczora Poseł Elektora Palatyna Bawarskiego Hrabia *Lerchenfeld* okazał *in circulo* zawartą przez swóy Dwór neutralność z Francyą.

Potwierdza się, że Elektor Saski swóy kontyngens cofnął od armii Rzeszy.

Z Cassel d. 4. *Października.* Francuzi z tey strony *Höchst* ieden most na rzece *Menie*, a drugi także przy *Wallauff* na *Renie* postawili. Demarkacyiną linią wielce respektuią.

SZWAYCARYA.

Z Bazylei dnia 24. *Września.* Codziennie tu spodziewaią się ogłoszenia pokoiu Xcia Würtemberskiego. Wiele iest przyczyn mniemania, że podpisane iuż są artykuły.

Przybył tu Minister od Rzplitey Genueńskiey. Także P. *Witt* od 7. Prowincyi przysłany, ma zlecenie względem Szwaycarskich korpusow dotąd w służbie Hollenderskiey zostaiących, aby negocyacye w sposób dogodny obu stronom ukończył.

WŁOCHY.

Z Livorno dnia 22. *Września.* W Neapolu Xiąże *Cussano Serra* został aresztowany.

Wiadomości z Konstantynopola głoszą, że tameczny Francuzki Poseł *Verninac* wszelkiego przykłada starania, iżby Portę zupełnie na stronę Francyi przeciągnął. Przeciwko temu wielu tamecznych Ministrow Zagranicznych czyni zabiegi, a mianowicie Angielski.

Poseł Rossyiski w Konstantynopolu Pan *Kotschubay* żądał od Porty dozwolenia, iżby do ych portow na Archipelagu wszystkie okręta pod Banderą Rossyiską zawiiać mogły, przez coby Rossyiska żegluga znacznie handel z Czarnego morza na Srzodziemne rozszerzyła, która nie żąda bynaymniey władzy terrytoryalney nad temi portami, ale Porta odpowiedziała, iż nie może na to zezwolić. Poseł Rossyiski powtorzył swe żądanie, ale bezskutecznie.

DO-

DODATEK Do... N^RU 83.

KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO Y ZAGRANICZNEGO.

We Wtorek d. 20. Października R. 1795.

z Poznania.

Wiele takich iest rzeczy, których iednostayność w towarzystwie ludzkim z wielu powodow, a w handlu naybarziey dla korzyści i powszechney wygody byłaby naypożądańsza. Jakoż w niektórych Państwach nad tym pracuią, aby iednakowość miar i wag była wprowadzona. Swieży tego dowod mamy z Prufs Południowych, iak donosi o tym Obwieszczenie pod datą 30. Września roku 1795. z Poznania od Kamery woyskowey i Dzierżaw J. K. Mci wydane, które się zawiera w treści następuiącey:

Dla wprowadzenia iednostayney miary zboża i trunkow w całey Prowincyi Południowo-Pruskiey, sporządzone być maią dla Departamentu do Kamery J. K. Mci Poznańskiey należącego. 130. Warszawskich korcy, 130. ćwiertni, i 130. garcy czyli miarek, z drzewa trwałego i z żelaznemi obrączkami, a do mierzenia trunkow:

130. Garncow, 130. Pół-garncow, i 130. kwart miary Warszawskiey, z blachy pobieloney; które to miary tutay w Poznaniu sporządzone, i na probę służyć maią. Zrobienie onych, zlecone będzie publicznie temu, kto za naymnieyszą zapłatę dostawić one w stanie będzie. W każdym też mieście do Departamentu Kamery J. K. Mci Poznańskiey należącym, założone być maią składy, przerzeczonych miar normalnych, iako też łokci i wag, z woli naywyższey podług miar i wagi Wrocławskiey ustanowionych

LIII

być maiących, ażeby każdy potrzebuiący onych, za gotową zapłatą, i ile możności iak naysłusznieyszą ceną mógł ich dostać. Wzywaią się za tym ninieyszym obwieszczeniem wszyscy maiący wolą miary wzwyż wyrażone dostawić, iako też po miastach wydziałowych składy miar normalnych, do mierzenia długości, zboża, trunkow, tudzież wagi na przedaż utrzymywać, ażeby się dnia 30. Października roku bieżącego o godzinie dziewiątey zrana, przed Kamerą J. K. Mci woyskową i domanialną stawili.

BELGIUM.

Wypis listu z Bruxelli d. 3. Paźdz: Wiele fregat, i Kutterow Angielskich okazało się na brzegach tuteyszych. Dwa kupieckie statki płynące do *Ostendy* są od nich zabrane. Dochodzi też wiadomość, że przy uyściu rzeki *Skaldy* mnostwo duże nieprzyiacielskich uwiia się statków. Pilnuią one z *Zelandyi* wysłanych towarow. Hollendrowie dwa liniowe okręta w *Middleburgu* i *Flessindze* śpiesznie uzbraiaią, które pod żagle niezwłocznie wyidą. Przeciwnie zaś Korsarze z *Dunkierki* aż pod same Anglii podpłynąwszy brzegi, codziennie prawie nowe zdobycze zabieraią, których iuż niemało iest w Porcie.

CZECHY.

Z Carlsbad d. 25. Września. W okolicy tuteyszey pomiędzy górami, przed nieiakim czasem znaleziono dwoie młodych ludzi zupełnie dzikich. Dziewczynę złapano, ale chłopiec uciekł za pomocą łani. Dziewczyna iada korzonki, zioła, i owoce. Jest ona łaskawa i milcząca, ale często na iey licach widzieć się daią strumienie łez, czego zgadnąć przyczyny niemożna. Wnoszą, iż oboie musieli zostać w tych górach iakowym przypadkiem zostawieni w wieku ieszcze dziecinnym.

Przyrzeczono nam opisać dalsze okoliczności tego przypadku, co i my także nieubliżym Czytelnikom donieść.

DANIA.

Z Kopenhagi d. 2. Październ: Stosownie do wyszłych rozkazow od naywyższey Rady Królewskiey, śpieszne rekrutowanie iest rozpoczęte w Państwach Niemieckich do nas należących, dla kompletowania Dywizyi woyska Duńskiego. Medyacya do zawarcia pokoiu Cesarza z Francyą przyięta iest od tuteyszego Dworu, i niektóre iuż ku temu są przedsiewzięte kroki.

FRANCYA.

Z Paryża d. 4. Październikа. Następne urządzenia Sefsyow obu Rad, to iest: Rady dawnych i Rady 500. z których się przyszłe ciało prawodawcze składać będzie, poczyniono.

Sale obu tych Rad, tak maią być urządzone, aby każdy Członek wygodne miał do siedzenia mieysce z pulpitem. Mieysca będą co miesiąc przez los odmieniane. Wszelki znak radości, albo nieukontentowania, tak Członkom Rady, iako i przytomnym Obywatelom nayściśley są zabronione. Do iedney, lub drugiey Rady przeznaczone, a do Prezydentow zaadresowane listy i pakiety, iedynie tylko w zgromadzeniu będą otworzone. Nikt niemoże, chyba za pozwoleniem Prezydenta mówić, a to nieinaczey, iak tylko w Katedrze. Zaden niemoże wprzód wstąpić na Katedrę, póki ten, który wprzódy z niey mówił znowu nieusiądzie na fwym krześle. Każda Rada i Dyrektoriat wykonawczy mianować będzie fwych Agentow. Jeśli iedna Rada wyszle Poselstwo do drugiey, tedy to odbywa się przez takiego Agenta, któryby od dwoch woźnych, aż do śrzódka fali był odprowadzony, a od drugich dwóch, przy drzwiach fali przyięty i od nichże nazad był odprowadzony. Zadna Deputacya, tak od zbroynych, iako

i cywilnych Obywatelow, niepowinna wchodzić do sali ktoreykolwiek Rady. Wszakże co ma proponować iakowa Deputacya, powinno być od Sekretarza czytane.

Konwencya przed zakończeniem funkcyi swoiey, żadnych nieopuszcza sposobnych momentow, żeby nieustanowiła pożytecznych artykułow do ustalenia trwałego rządu. Tym końcem dekretowała, że pod władzą naywyższego Dyrektoryatu, czyli Rady Wykonawczey, 6ciu będzie we Francyi Ministrow. To iest sprawiedliwości, wewnętrznych interessow kraiu, Woienny, Skarbowy, Morski i Zagranicznych Interessow. Ci Ministrowie będą obowiązani do odpowiedzialności za wszystkie przestępstwa od siebie popełnione przeciwko beśpieczeństwu powszechnemu. Mieszkanie ich będzie utrzymywane kosztem Rzplitey. Pensya będzie Ministra Zagranicznych interessow trzy części czwartych, a innych piąciu Ministrow rowna będzie połowie pensyi każdego z osob Dyrektoryatu wykonawczego. (Podług Konstytucyi każda osoba Dyrektoryatu mieć będzie pensyi na rok walor 89,000. myryogrammow, czyli 10,222. centnarow pszeniey).

Od niemałego iuż czasu zachodzą skargi na znaczny upadek we Francyi nauk od zaczęcia Rewolucyi, a zwłaszcza na zepsucie ięzyka Francuzkiego w wielu znaczeniach. Zda się trudno czystość dawnieyszych wyrazow i gładkości tak rychło do pierwiastkowego stanu przywrócić. Atoli doniosł Konwencyi *Lakanal*, że Akademia Francuzka po skassowaniu swoim, pracowała nad utworzeniem nowego Dykcyonarza, i że zbierane do tego materye złożone są w Deputacyi Instrukcyi publiczney, i że byłoby rzeczą pożyteczną tey pracy ukończenie poruczyć tymże literatom, ktorzy tę pracę rozpoczęli, bo wielu z nich ieszcze żyie. Ze zaś do uskutecznienia

tego zamiaru trzebą towarzystwa Xięgarzy, aby to dzieło formatem wielkim wydrukowane być mogło. Dodał *Lakanal*, że tym końcem iuż uczynili składkę *Maradan*, *Smith*, i ieden Hollenderski Xięgarz od 5. millionow liwrow. Podał zatym wniosek *Lakanal*, a Konwencya dekretowała, że notacye czyli materye do Dykcyonarza takowego złożone u Deputacyi Instrukcyiney maią być rzeczonym Xięgarzom oddane, a ci mogą sobie wybrać do ukończenia tego dzieła uczonych ludzi, i potym 100. exemplarzy takowych Dykcyonarzow do Szkół i Bibliotek Narodowych przystawić będą powinni.

Gazeta Basreńska następuiące z Monitora kładnie wyrazy o Konstytucyi przyiętey we Francyi.

Już się nakoniec dopełniły wyroki. Wola naywyższey władzy ludu (mówi Monitor) iawna. Już przyięła Konstytucyą. Więc iuż Francya Republikańska! Lud potwierdza dekret o reelekcyi Reprezentantow. Wszystkie nikną wątpliwości. Dosyć iuż tych dysput, dosyć tego oporu. Mnieyszą Obywatelow liczbo! użyłaś twego prawa, zaczniesz dopełniać iuż twe obowiązki, a te się zamykaią w posłuszeństwie zdaniu większości Obywatelow.

Otoż czas iuż nadszedł mówienia o zobopolnym stron poiednaniu się. Dzień zawitał obchodzenia wielkiey uroczystości. Powinni wszyscy Francuzi nawzaiem się uściskać, wszyscy mówię, oprócz tych, którzy ſpluskali dłonie ſwoie we krwi ſwych Braci. Nigdy ręka prawdziwego Republikanina nie tknie się ręki bezbożney zdraycy, owey to ręki zhańbioney okrucieństwy. Niechże roziuszeni wspól-Obywatelow zboycy, iakiekolwiek oni ſobie przybiorą imie, do iakiey się bądź przywiążą strony, niech dowiodą światu przez odniesioną karę, że iest wieczna ſprawiedli-

wość, która poźno czy rychło winowaycę dosięże. Wszakże niech błąd i nierostropność znaydzie przebaczenie. Połączmy się wszyscy, abyśmy rząd stały ugruntowali. Od dzisieyszego dnia iuż mamy nasze prawa. Pospieszmy z całą chęcią, i z całym usiłowaniem naszym, abyśmy wykonanie tych praw przedsiewzięli, szczere, zupełne, nieodmienne.

Zarzucona iuż iest kotwica Rewolucyi, iużeśmy z burzliwego przypłynęli morza, na którym okręt Państwa tak długo był miotany srogich bałwanow otmęty. Przecież ląd iuż daie się widzieć. O ziemio wolności! Tyś powinna dać twoim przyiaciołom spoczynek po tylu zawieruchach, obfitość po tylu niedostatkach, szczęście po tylu ofiarach! Wszystkoś to nam powinna ziemio ulubiona. To dobro tak pożądane czeka nas u portu. Jeszcze moment wytrwania, a odbierzemy stokrotne korzyści długich prac naszych. Do tey tak słodkiey nadziei, do tey lubym uśmiechem przymilaiącey się nam perspektywy niech się rozkosz i ufność w sercach nas wszystkich połączy, i głęboko rozkrzewi. Te niebiosa, które nam okrutna wydzierała z oczu nawałność, patrzcie iako się wypogadzaią, a świetne wdzięki tych dobroczynnych promieni, rękoymią są naszych pomyślności. Podwoymy odwagę, a staniemy u portu.

Niechże iuż odtąd słyszane nie będą wrzaski niezgody i wzaiemney nienawiści. Niech iuż nam nikt nie wspomina o zemście! Pokoy! iedność, sprawiedliwość, oto są od dziś dnia słowa dziennego porządku. Niesnaski i waśnie pewnieby wszystkie nasze kroki osłabiły. Wszyscy więc powinniśmy do kresu nayżywiey spieszyć. Lękaymy się naymnieyszego opoźnienia. Jeśliby umysł iaki mniemał, że mu potrzeba ieszcze rozróżnień Obywatelskich i obrzydłych in-

tryg, oddaymyż go na pożarcie własney onego hańbie, która nich się gryzie, że tak daremnie związek nasz potargać usiłowała. Dosyć to dla złośliwych kary, gdy uyrzą naytrwalsze wolności ustalenie. Wszystko to co się tylko dzieie od 15. dni, iest to hołd, który się oddaie pierwszym Rządu naszego zasadom. Same zdrożności niektórych dały lepiey wszystkim uczuć moc ustaw niewzruszonych, i potęgę tychże naysilniey utwierdziły. Wszystko się naylepiey uskuteczniа. Rzplta tryumfuie, panowanie praw nabiera dzielności, władza do ich wykonania przeznaczona do dziennego przychodzi porządku, a zupełne uszczęśliwienie odradzać się zaczyna. Niechże teraz ręce zdolne chwycą się bez przestanku do uleczenia ran publicznemu skarbowi zadanych. Wszakże głęboko są wrażone od nieprzyiaźnych zamachow ciosy, lecz Francya dosyć iest silna, że wkrotce z niemocy powstanie i do pierwszey czerstwości szczęśliwie powróci.

NIEMCY.

Z Norymbergi d. 1. Października. Wszyscy iuż prawie Xiążęta Rzeszy Niemieckich, oprócz neutralnych, wyruszyli się z siedlisk bliższych Republikańskim granicom i do wschodnich przenoszą się Niemiec. Reyterada woysk Generała Clerfaita dla wielu Xżąt barzo fatalna. Wszystkie miasta Francuzkiemi Emigrantami są napełnione z Francyi, Leodium i Brabancyi zbiegłemi. Drożyzna wielka tu się wzmaga, kassy woyskowe Cesarskie i Feld-Marszałek Xiąże de Nassau z Frankfurta przybyli do tuteyszego miasta. Landgraf Hesse Homburg, Xiężna dziedziczna de Reuss, i Xże Würtemberski, który za służbę miał Cesarską podziękować, usunęli się do Würtzburga, a zaś Elektor Moguński i Xże Biskup Leodyiski, przybyli na rezydencyą do Erfurta. Niezmierna liczba wozow naładowanych do Czech z bogatemi uchodzi sprzętami.

W Ł O C H Y.

Z Liworno d. 28. Września. Listy z Sardynii donoszą, że tameczne interessa dotychczas w krytycznym są położeniu; miasto Cagliari trzecią czyniło remonstracyą, Królowi przyrzekaiąc wierność. Dotychczas iednak nic nierozstrzygniono. Cap Sassari, nie iest podległym Rządowi będątemu w Cagliari. Mówią: iż Król na to zezwolił.

D O N I E S I E N I A.

Podaie się do wiadomości, iż ze Srzody na Czwartek, to iest dnia 7. Października, Piotr Dąbrowski *wzrostu średniego, blady na twarzy, lat blisko maiący 25. umieiący po Łacinie i po Niemiecku, maiący Rodziców w Ziemi Liwskiey. Okradłszy Pana swego przeszło 150. Czerw: Złot: oraz i rzeczy różne, uciekł. Ktoby takowego uiął, uprasza się, aby rzeczy wszystkie przyaresztował, oraz iego samego, i o tym przez Pocztę pod adressem do Jmć Pana* Łękowskiego *Sekretarza na Stacyi Głaznowskiey w Głaznowie, za co nadgrody Czerw: Złot: dziesięć ofiaruie się.*

Jakob Łukasiak *ze Wsi* Wypychy *Dziedziczney Franciszka* Madalińskiego, *Cześnika Ziemi Nurskiey, w Ziemi Nurskiey, w Powiecie Kamieńczykowskim, Parafii* Pniewskiey *leżącey, lat maiący* 38. *wzrostu wysokiego, twarzy ściągłey i przystoyney, nosa ściągłego, piegowaty, oczy błękitne, włosy białawe, uciekł od żony rok dziewiąty temu z obawy kary za złodzieystwo, które wielokrotnie popełniał. Zona porzucona tegoż Jakoba, ktorey trafia się iść w powtórne małżeństwo, uprasza, ieśliby kto wiedział o żywym lub iuż umarłym wspomnionym Jakobie, ażeby do Kantoru Korrespondenta doniosł.*